

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ภูมิหลัง ปัจจัยด้าน ภายนอก จิตใจ และสังคม กับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออก ของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออก ของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ระดับการศึกษา รายได้ของบุคคล และ ระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรม กับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขต อุตสาหกรรม ภาคตะวันออกของประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม กับสภาวะ สุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกของประเทศไทย
4. เพื่อศึกษาตัวทำนายสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาค ตะวันออกของประเทศไทย โดยมีภูมิหลัง ปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม เป็นตัวทำนาย

สมมติฐานของการวิจัย

1. เพศมีความสัมพันธ์กับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาค ตะวันออกของประเทศไทย
2. ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขต อุตสาหกรรม ภาคตะวันออกของประเทศไทย
3. รายได้ของบุคคล มีความสัมพันธ์กับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขต อุตสาหกรรม ภาคตะวันออกของประเทศไทย

4. ระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรม มีความสัมพันธ์กับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกของประเทศไทย
5. ปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวก กับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกของประเทศไทย
6. ภูมิหลัง ปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม สามารถรวมกันทำนายสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกของประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็น ประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกของประเทศไทย ซึ่งอยู่ในวัยทำงานคือมีอายุ 15-54 ปี ทั้งเพศชายและหญิง อาจประกอบอาชีพอุตสาหกรรมหรือไม่ก็ได้ ตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้เคียงกับโรงงานอุตสาหกรรมในรัศมี 500 เมตร อันเป็นเขตที่จะได้รับผลกระทบโดยตรงจากโรงงานอุตสาหกรรม 4 ประเภท ได้แก่ โรงงานประเภทอุตสาหกรรมขั้นแรกหรือประเภทเกษตร-อุตสาหกรรม โรงงานประเภทอุตสาหกรรมขั้นที่สองหรือประเภทอุตสาหกรรมการผลิตขั้นเบา โรงงานประเภทอุตสาหกรรมขั้นที่สามหรือโรงงานประเภทอุตสาหกรรมหนัก และ โรงงานประเภทอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ในจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกของประเทศไทย ซึ่งมีโรงงานครบทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง

ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random sampling) จากอำเภอต่าง ๆ ที่เลือกไว้ตามเกณฑ์จำนวน 500 คน ได้แก่ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 200 คน อำเภอบางปะกงจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 100 คน อำเภอเมืองและอำเภอสรีราชาจังหวัดชลบุรี จำนวน 100 คน อำเภอเมืองจังหวัดระยอง จำนวน 100 คน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้เลือกตัวอย่างโรงงานแต่ละแห่งทั้ง 4 ประเภท ด้วยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) แล้วจึงทำการเลือกตัวอย่างประชากรด้วยวิธีการสุ่มแบบจัดอันดับชั้น (Stratified Random sampling) โดยคำนึงถึงตัวแปร 3 ตัว ได้แก่ ลักษณะการทำงาน ระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรม และเพศ ได้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะศึกษาในโรงงานแต่ละประเภท จำนวน 4 ประเภท ๆ ละ เท่า ๆ กัน คือ 125 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสำรวจ 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม จำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคมของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม จำนวน 44 ข้อ

ชุดที่ 2 เป็นแบบสำรวจความเครียดของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมภาคตะวันออกของประเทศไทย จำนวน 21 ข้อ

แบบสอบถามครอบคลุมเนื้อหาจากการพิจารณา และตัดสินของผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันต่าง ๆ จำนวน 10 ท่าน แลวนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมก่อน จึงนำไปทดลองใช้เพื่อหาข้อบกพร่องของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามนี้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายกับประชากรจริง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) โดยวิธีทดสอบซ้ำ (Test - Retest Method) พบว่าแบบสอบถามชุดที่ 1 ตอนที่ 2 ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .893 และแบบสอบถามชุดที่ 2 ซึ่งทดสอบโดยวิธีเดียวกัน ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .821

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างประชากรทั้ง 500 คน ด้วยตนเองพร้อมกับผู้ช่วยวิจัย ซึ่งจบการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นอย่างดีมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของสุขภาพจิตเป็นอย่างดี จำนวน 3 ท่าน โดยได้ทำความเข้าใจและตกลงเกี่ยวกับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลล่วงหน้า ใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามหรือสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างคนละประมาณ 30 นาที รวมระยะเวลาที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 14 สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) คำนวณหาค่าร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ การทดสอบค่าไคสแควร์ และวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวทำนายกับตัวทำนายและตัวทำนายกับตัวเกณฑ์ และสร้างสมการทำนายที่ดีที่สุด โดยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นๆ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของตัวอย่างประชากร

1.1 เพศ รัศบีอายุ และสถานภาพการสมรส ประชาชนในเขตอุตสาหกรรมจำนวนทั้งสิ้น 500 คน คิดเป็นเพศชายร้อยละ 50.4 เพศหญิงร้อยละ 49.6 ทั้งเพศชายและเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 69.8 ในจำนวนนี้ส่วนใหญ่ทั้งเพศชายและเพศหญิง สมรสแล้วอยู่ด้วยกันและเป็นโสด ในจำนวนใกล้เคียงกันคิดเป็นร้อยละ 52.6 และ 40.8 ตามลำดับ

1.2 ระดับการศึกษา ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิงมีระดับการศึกษาส่วนใหญ่จัดอยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 53.6 และรองลงมาอยู่ในระดับอาชีวศึกษา-อุดมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 27.2

1.3 รายได้ของบุคคลต่อเดือน ประชาชนในเขตอุตสาหกรรมส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ในระดับต่ำคือ 0-3,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 74.1 ส่วนน้อยที่รายได้ต่อเดือนอยู่ในระดับสูง คือ 10,000 บาท ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 2 และประชาชนส่วนใหญ่มีจำนวนบุคคลในครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูประมาณ 1-3 คน คิดเป็นร้อยละ 51.8 มีบุคคลในครอบครัวที่สามารถช่วยเหลือในเรื่องรายได้และมีความพอเพียงกับการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน คิดเป็นร้อยละ 51.5 และ 56.8 ตามลำดับ

1.4 ระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรม ลักษณะการกระจายตัวของอุตสาหกรรม และลักษณะการทำงาน ประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตอุตสาหกรรมไม่เกิน 2 ปี และ 2 ปีขึ้นไปคิดร้อยละ 43.5 และ 56.5 ตามลำดับ ภูมิลำเนาอยู่ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 37.4 และ 33.3 ตามลำดับ ในจำนวนนี้ส่วนหนึ่งย้ายมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 17.2 โรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่ใกล้ที่พักอาศัยนั้นส่วนใหญ่เกิดก่อนที่จะย้ายเข้ามาอยู่คิดเป็นร้อยละ 77.6 และ

ประชาชนอยู่ใกล้เคียงโรงงานประเภทเกษตร - อุตสาหกรรม อุตสาหกรรมการผลิตขั้นเบา อุตสาหกรรมหนัก อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง แต่ละประเภทคิดเป็นร้อยละ 25 ประชาชนอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรมที่มีการกระจายตัวหนาแน่น ดังเช่น จังหวัดสมุทรปราการ และเขต อุตสาหกรรมที่มีการกระจายตัวไม่หนาแน่น เช่น จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง คิดเป็น ร้อยละ 40 และ 60 ตามลำดับ นอกจากนี้ประชาชนประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม และ ประกอบอาชีพอื่น คิดเป็นร้อยละ 53.3 และ 46.7 ตามลำดับ

2. การศึกษาสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกของ ประเทศไทย

2.1 การศึกษาสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมนั้น พบว่า สภาวะสุขภาพจิตของประชาชนโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยความเครียดเท่ากับ 34.65 และค่า เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .33 ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจสภาวะสุขภาพจิตของประชาชน ใน กลุ่มอื่น ๆ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความเครียดใกล้เคียงกับ 34 ดังได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 4 ตอนที่ 2 สำหรับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนกลุ่มเครียดสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 43.38 และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 4.73 ในกลุ่มนี้มีประชาชนจำนวน 136 คน จากประชาชนทั้งสิ้น 500 คน คิดเป็นร้อยละ 27.2 และสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนกลุ่มเครียดต่ำมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.07 ซึ่งในกลุ่มนี้มีประชาชนจำนวน 128 คน จากประชาชน ทั้งสิ้น 500 คน คิดเป็นร้อยละ 25.6

2.2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย สภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขต อุตสาหกรรม ภาคตะวันออกของประเทศไทย จำแนกตามเพศ ระยะเวลาของการเข้ามาอยู่ อาศัยในเขตอุตสาหกรรม ลักษณะการทำงาน และลักษณะการกระจายตัวของอุตสาหกรรม (ตารางที่ 6) พบว่า ค่าเฉลี่ยสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม จำแนก ตามเพศ ระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรม ลักษณะการทำงานไม่มีความ แตกต่างกัน ส่วนค่าเฉลี่ยสภาวะสุขภาพจิต ของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม จำแนกตามลักษณะ การกระจายตัวของอุตสาหกรรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย สภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ที่มีลักษณะการกระจายตัวหนาแน่นมีค่าเฉลี่ย ความเครียดสูงกว่าสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมที่มีลักษณะการกระจายตัว ไม่หนาแน่น

2.3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย สภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย จำแนกตามระดับการศึกษา รายได้ของบุคคล และประเภทโรงงานอุตสาหกรรม พบว่า ค่าเฉลี่ยสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม จำแนกตามระดับการศึกษา และประเภทโรงงานอุตสาหกรรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนค่าเฉลี่ยสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม จำแนกตามรายได้ของบุคคล ไม่มีความแตกต่างกัน นั่นคือ สภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม กลุ่มที่ไม่ได้เข้าเรียนมีความเครียดสูงกว่า กลุ่มประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา - อุดมศึกษา และสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตประเภทโรงงานอุตสาหกรรมหนักมีความเครียดสูงกว่า ประเภทโรงงานอุตสาหกรรมการผลิตขั้นเบาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลัง ปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคมกับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

3.1 เมื่อพิจารณาตัวอย่างประชากรในภาพรวม ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังกับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมนั้น พบว่า เพศ รายได้ของบุคคลต่อเดือน และระยะของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรม ไม่มีความสัมพันธ์กับสภาวะสุขภาพจิต ($\chi^2 = 1.3252, .5163$ และ $.8005$ ตามลำดับ) จึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 1, 3 และ 4 สำหรับระดับการศึกษาของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม มีความสัมพันธ์กับสภาวะสุขภาพจิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\chi^2 = 9.6347$) จึงสนองสมมติฐานข้อที่ 2

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม กับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย พบว่าปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง กับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .4877, .5040$ และ $.4203$ ตามลำดับ) จึงสนองสมมติฐานข้อที่ 5 นั่นคือ ปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคมที่มากขึ้น ความเครียดของประชาชนจะสูงขึ้น ทำให้สภาวะสุขภาพจิตไม่ดี

ในด้านความสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปร พบว่า ปัจจัยด้านกายภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับปัจจัยด้านจิตใจและสังคม ($r = .5737, .6227$) ปัจจัย

ด้านจิตใจมีความสัมพันธ์ทางบวกปานกลางกับปัจจัยสังคม ($r = .6455$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นั่นคือปัจจัยด้านกายภาพที่มีมากขึ้น จะมีปัจจัยด้านจิตใจและสังคมมากขึ้นด้วย และปัจจัยด้านจิตใจที่มีมากขึ้น จะทำให้ปัจจัยด้านสังคมมากขึ้นเช่นเดียวกัน

4. การศึกษาสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างภูมิหลัง ปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม กับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกของประเทศไทย

4.1 เมื่อจำแนกตัวอย่างประชากรตามลักษณะการทำงาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างสภาวะสุขภาพจิตของประชาชน กับตัวทำนาย ทั้ง 7 ตัวอันได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ของบุคคล ระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรม ปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม พบว่า

4.1.1 ในกลุ่มประชาชนที่ประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม จากการหากลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดจากตัวทำนายทั้ง 7 ตัว พบว่า กลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดเรียงลำดับความสำคัญประกอบด้วยปัจจัยด้านจิตใจ ปัจจัยด้านกายภาพ และ ระดับการศึกษา โดยปัจจัยด้านจิตใจสามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิต ได้ร้อยละ 18.27 ($R^2 \text{ change} = .1827$ $\beta = .3040$) ปัจจัยด้านกายภาพสามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 4.02 ($R^2 \text{ change} = .0402$ $\beta = .2949$) ระดับการศึกษาสามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 2.04 ($R^2 \text{ change} = .0204$ $\beta = .1570$) และกลุ่มตัวทำนายทั้ง 3 ตัว สามารถรวมกันทำนายสภาวะสุขภาพจิต ได้ร้อยละ 24.33 ($R^2 = .2433$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากกลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดคนนำมาสร้างสมการทำนายสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนที่ประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวทำนาย และค่าคงที่ ได้สมการในการทำนายดังนี้คือ

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 6.0413 + .6065 \text{ PSYCHO} + .6289 \text{ PHYSICAL} + .2723 \text{ EDUC}$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = .3040 \text{ PSYCHO} + .2949 \text{ PHYSICAL} + .1570 \text{ EDUC}$$

4.1.2 ในกลุ่มประชาชนที่ไม่ได้ประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม จากการหากลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดจากตัวทำนายทั้ง 7 ตัว พบว่า กลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดเรียงลำดับความสำคัญประกอบด้วยปัจจัยด้านกายภาพ ปัจจัยด้านจิตใจ และรายได้ของบุคคล โดยปัจจัยด้านกายภาพสามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิต ได้ร้อยละ 34.67 ($R^2 \text{ change} = .3467$ $\beta = .3920$) ปัจจัยด้านจิตใจสามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 9.94 ($R^2 \text{ change} = .0994$ $\beta = .3914$) รายได้ของบุคคลสามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 5.27 ($R^2 \text{ change} = .0527$ $\beta = .2305$) และกลุ่มตัวทำนายทั้ง 3 ตัว สามารถรวมกันทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 49.88 ($R^2 = .4988$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากกลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดนำมาสร้างสมการทำนายสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนที่ไม่ได้ประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวทำนายและค่าคงที่ ได้สมการในการทำนายดังนี้คือ

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = .8920 \text{ PHYSICAL} + .8236 \text{ PSYCHO} + 3.5819 \text{ INCOME} - 7.3440$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = .3920 \text{ PHYSICAL} + .3914 \text{ PSYCHO} + .2305 \text{ INCOME}$$

4.2 เมื่อจำแนกตัวอย่างประชากรตามลักษณะการกระจายตัวของอุตสาหกรรม ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างสภาวะสุขภาพจิตของประชาชน กับตัวทำนายทั้ง 7 ตัว อันได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ของบุคคล ระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรม ปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม พบว่า

4.2.1 ประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรมที่มีการกระจายตัวหนาแน่น ดังเช่น จังหวัดสมุทรปราการนั้น จากการหากลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดจากตัวทำนายทั้ง 7 ตัว พบว่า กลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดเรียงลำดับความสำคัญประกอบด้วย ปัจจัยด้านกายภาพ ปัจจัยด้านจิตใจ ระดับการศึกษา และระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรม โดยปัจจัยด้านกายภาพสามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 33.37 ($R^2 \text{ change} = .3337$ $\beta = .4863$) ปัจจัยด้านจิตใจสามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 7.63 ($R^2 \text{ change} =$

.0763 $\beta = .3683$) ระดับการศึกษาสามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 5.47 (R^2 change = .0547 $\beta = .2701$) ระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรมสามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 2.40 (R^2 change = .0240 $\beta = .1561$) และกลุ่มตัวทำนาย ทั้ง 4 ตัว สามารถรวมกันทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 48.87 ($R^2 = .4887$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากกลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดสามารถสร้างสมการทำนายสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรมที่มีการกระจายตัวหนาแน่น โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวทำนายและค่าคงที่ ได้สมการในการทำนายดังนี้ คือ

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 1.0447 \text{ PHYSICAL} + .7899 \text{ PSYCHO} + .5247 \text{ EDUC} \\ + 2.3636 \text{ PERIOD} - 12.6775$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = .4863 \text{ PHYSICAL} + .3683 \text{ PSYCHO} + .2701 \text{ EDUC} \\ + .1561 \text{ PERIOD}$$

4.2.2 ประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรม ที่มีการกระจายตัวไม่หนาแน่น ดังเช่นจังหวัด ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ระยอง จากการหากลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดจากตัวทำนายทั้ง 7 ตัว พบว่า กลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดเรียงลำดับความสำคัญประกอบด้วย ปัจจัยด้านจิตใจ รายได้ของบุคคล ปัจจัยด้านกายภาพ และเพศ โดยปัจจัยด้านจิตใจสามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 22.13 (R^2 change = .2213 $\beta = .3720$) รายได้ของบุคคลสามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 6.22 (R^2 change = .0622 $\beta = .2745$) ปัจจัยด้านกายภาพสามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 3.65 (R^2 change = .0365 $\beta = .2356$) เพศสามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 1.60 (R^2 change = .0160 $\beta = -.1277$) และกลุ่มตัวทำนายทั้ง 4 ตัว สามารถรวมกันทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 33.60 ($R^2 = .3360$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากกลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุด สามารถสร้างสมการทำนายสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรมที่มีการกระจายตัวไม่หนาแน่น โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวทำนายและค่าคงที่ ได้สมการในการทำนายดังนี้ คือ

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 3.4325 + .7285 \text{ PSYCHO} + 3.7341 \text{ INCOME} + .5211 \text{ PHYSICAL} - 1.7207 \text{ SEX}$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = .3720 \text{ PSYCHO} + .2745 \text{ INCOME} + .2356 \text{ PHYSICAL} - .1277 \text{ SEX}$$

4.3 เมื่อจำแนกตัวอย่างประชากรตามประเภทโรงงานอุตสาหกรรม ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างสภาวะสุขภาพจิตของประชาชน กับตัวทำนาย ทั้ง 7 ตัว อันได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ของบุคคล ระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรม ปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม พบว่า

4.3.1 ประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตประเภทโรงงานเกษตร-อุตสาหกรรม จากการหากลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดจากตัวทำนายทั้ง 7 ตัว พบว่า กลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดเรียงลำดับความสำคัญประกอบด้วยปัจจัยด้านกายภาพ ปัจจัยด้านจิตใจ และรายได้ของบุคคล โดยปัจจัยด้านกายภาพ สามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 22.56 ($R^2 \text{ change} = .2256$ $\beta = .4001$) ปัจจัยด้านจิตใจสามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 3.50 ($R^2 \text{ change} = .0305$ $\beta = .2455$) รายได้ของบุคคลสามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 3.94 ($R^2 \text{ change} = .0394$ $\beta = .2134$) และกลุ่มตัวทำนายทั้ง 3 ตัว สามารถรวมกันทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 30.00 ($R^2 = .3000$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากกลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุด สามารถสร้างสมการทำนายสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตประเภทโรงงานเกษตร-อุตสาหกรรม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวทำนายและค่าคงที่ ได้สมการในการทำนายดังนี้ คือ

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 4.0341 + .8103 \text{ PHYSICAL} + .4465 \text{ PSYCHO} + 2.6557 \text{ INCOME}$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = .4001 \text{ PHYSICAL} + .2455 \text{ PSYCHO} + .2134 \text{ INCOME}$$

4.3.2 ประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตประเภทโรงงานอุตสาหกรรมการผลิตขั้นเบา จากการหากลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดจากตัวทำนายทั้ง 7 ตัว พบว่า กลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดเรียงลำดับความสำคัญประกอบด้วย ปัจจัยด้านจิตใจ ปัจจัยด้านกายภาพ และระดับการศึกษา โดยปัจจัยด้านจิตใจสามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 26.82 (R^2 change = .2682 β = .3650) ปัจจัยด้านกายภาพสามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 6.81 (R^2 change = .2682 β = .3319) ระดับการศึกษาสามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 2.64 (R^2 change = .0264 β = .1670) และกลุ่มตัวทำนายทั้ง 3 ตัว สามารถรวมกันทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 36.27 (R^2 = .3627) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากกลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุด สามารถสร้างสมการทำนายสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตประเภทโรงงานอุตสาหกรรมการผลิตขั้นเบา โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวทำนายและค่าคงที่ ได้สมการในการทำนายดังนี้คือ

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 1.6353 + .6729 \text{ PSYCHO} + .6950 \text{ PHYSICAL} + .3081 \text{ EDUC}$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = .3650 \text{ PSYCHO} + .3319 \text{ PHYSICAL} + .1670 \text{ EDUC}$$

4.3.3 ประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตประเภทโรงงานอุตสาหกรรมหนัก จากการหากลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดจากตัวทำนายทั้ง 7 ตัว พบว่ากลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดเรียงลำดับประกอบด้วยปัจจัยด้านกายภาพ ปัจจัยด้านจิตใจ ระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรมและระดับการศึกษา โดยปัจจัยด้านกายภาพสามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 39.20 (R^2 change = .3920 β = .4633) ปัจจัยด้านจิตใจสามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 6.13 (R^2 change = .0613 β = .4028) ระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรมสามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 2.36 (R^2 change = .0236 β = .2000) ระดับการศึกษาสามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 2.31 (R^2 change = .0231 β = .1878) และกลุ่มตัวทำนายทั้ง 4 ตัว สามารถรวมกันทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 50.00 (R^2 = .5000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากกลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุด สามารถสร้างสมการทำนายสภาวะสุขภาพจิต
ของประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตประเภทโรงงานอุตสาหกรรมหนัก โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์
ถดถอยของตัวทำนายและค่าคงที่ ได้สมการในการทำนายดังนี้คือ

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 1.0048 \text{ PHYSICAL} + .9103 \text{ PSYCHO} + 3.1197 \text{ PERIOD} \\ + .3602 \text{ EDUC} - 13.5442$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = .4633 \text{ PHYSICAL} + .4028 \text{ PSYCHO} + .2000 \text{ PERIOD} \\ + .1878 \text{ EDUC}$$

4.3.4 ประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตประเภทโรงงานอุตสาหกรรม ที่ใช้
เทคโนโลยีขั้นสูง จากการหากลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดจากตัวทำนายทั้ง 7 ตัว พบว่า กลุ่มตัวทำนาย
ที่ดีที่สุดเรียงลำดับความสำคัญประกอบด้วย ปัจจัยด้านจิตใจ และรายได้ของบุคคล โดยปัจจัยด้าน
จิตใจสามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 20.16 ($R^2 \text{ change} = .2016 \beta = 5108$)
รายได้ของบุคคลสามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 6.41 ($R^2 \text{ change} = .0641$
 $\beta = 2605$) และตัวทำนายทั้ง 2 ตัว สามารถรวมกันทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ร้อยละ 26.57
($R^2 = .2657$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากกลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุด สามารถสร้างสมการทำนายสภาวะสุขภาพจิต
ของประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตประเภทโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง โดยคำนวณ
ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวทำนายและค่าคงที่ ได้สมการในการทำนายดังนี้คือ

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 4.1548 + 1.1386 \text{ PSYCHO} + 3.5885 \text{ INCOME}$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = .5108 \text{ PSYCHO} + .2605 \text{ INCOME}$$

จากการหากลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดของสภาวะสุขภาพจิต เมื่อจำแนกตาม
ลักษณะการทำงาน ลักษณะการกระจายตัวของอุตสาหกรรม และประเภทโรงงานอุตสาหกรรม
พบว่า กลุ่มตัวทำนายที่สามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา รายได้
ของบุคคล ระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรม ปัจจัยด้านกายภาพและปัจจัย
ด้านจิตใจ จึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 6

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกของประเทศไทย พบว่า สภาวะสุขภาพจิตของประชาชนโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยความเครียดเท่ากับ 34.65 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .33 ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนทั่วไปในจังหวัดชลบุรี พบว่าได้ค่าเฉลี่ยความเครียดเท่ากับ 34.36 (สงศรี จัยสิน และคณะ 2528: 31) และการสำรวจความเครียดของประชาชนในกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความเครียดใกล้เคียงกันดังเช่น การสำรวจความเครียดของตำรวจในกรุงเทพมหานคร โดย อัมพร โอตระกูล และคณะ (2526: 175 - 183) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.62 วิศาล ศรีโพธิ์ทองนาค และ สายันท์ สวัสดิ์ศรี (2523: 42) ได้ทำการสำรวจความเครียดของทหารทุพพลภาพ พบว่าได้ค่าเฉลี่ย 34.86 นอกจากนี้จากการสำรวจความเครียดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ โดย อินทิรา พัวสกุล และคณะ (2529: 12) พบว่าได้ค่าเฉลี่ยความเครียดใกล้เคียงกับประชาชนกลุ่มอื่น ๆ คือ 33.24 จะเห็นได้ว่าสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออก อยู่ในระดับใกล้เคียงกับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในกลุ่มอื่น ๆ และจากการสำรวจสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม จำนวน 500 คนนี้ พบว่า ประชาชนจำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 27.2 จัดอยู่ในกลุ่มเครียดสูง คือมีค่าเฉลี่ยความเครียดเท่ากับ 43.38 ประชาชนจำนวน 128 คน จากกลุ่มตัวอย่างประชากร 500 คน คิดเป็นร้อยละ 25.6 มีสภาวะสุขภาพจิตจัดอยู่ในกลุ่มเครียดต่ำ คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.65

จึงอาจกล่าวได้ว่า สภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกของประเทศไทย โดยภาพรวมแล้วมีระดับสภาวะสุขภาพจิตที่ใกล้เคียงกับประชาชนในกลุ่มอื่นจากการวิจัยที่ผ่านมา ซึ่งจัดเป็นกลุ่มเสี่ยงทั้งสิ้น ดังเช่น ตำรวจ ทุพพลภาพ เป็นต้น และจากการที่ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้และปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ศึกษาจำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 15 คน และเลือกศึกษาในเขตอุตสาหกรรมที่มีการกระจายตัวค่อนข้างหนาแน่นจำนวน 15 คน ได้คะแนนความเครียดสูงกว่าค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 40.6$) ซึ่งแสดงถึงสภาวะสุขภาพจิตที่ไม่ดี หลังจากนั้นได้เลือกศึกษาสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมที่มี

การกระจายตัวไม่หนาแน่น จำนวน 15 คน ได้คะแนนความเครียดต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 28.9$) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสภาวะสุขภาพจิตที่แตกต่างกันของกลุ่มแรกอย่างชัดเจน

ดังนั้นเมื่อได้ศึกษา สภาวะสุขภาพจิตของประชาชน ในเขตอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย พบว่า สภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมที่มีการกระจายตัวหนาแน่นดังเช่น จังหวัดสมุทรปราการนั้น คะแนนความเครียดสูงกว่าค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 38.40$) และสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมที่มีการกระจายตัวไม่หนาแน่น ดังเช่น จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง คะแนนความเครียดต่ำกว่าหรืออยู่ในเกณฑ์ของค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 34.12$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ จังหวัดสมุทรปราการ มีโรงงานอุตสาหกรรมหนาแน่นมาก โรงงานส่วนใหญ่ไม่มีมาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยด้านสุขภาพอนามัยอย่างเพียงพอ ประชากรอาศัยอยู่กันอย่างหนาแน่นในเขตนี้ซึ่งเป็นที่ศูนย์รวมของกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมากมายของชุมชน ต้องพบและเผชิญกับปัญหาสภาพแวดล้อมที่บั่นทอนสุขภาพ บางประการ นับตั้งแต่ที่อยู่อาศัยที่แออัด ต้องพบเห็นและสูดกลิ่นเน่าเหม็น จากสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ ของโรงงานอุตสาหกรรมที่เปิดดำเนินการใกล้เคียง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้นับเป็นปัญหาด้านมลภาวะที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งน่าจะส่งผลให้ประชาชนในเขตนั้น ๆ มีความเครียดสูงกว่าประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา ระยอง ซึ่งมีการกระจายตัวของอุตสาหกรรมไม่หนาแน่น และยังไม่เป็นเขตอุตสาหกรรมอย่างชัดเจน โรงงานอุตสาหกรรมแต่ละแห่งส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ มีมาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยด้านสุขภาพอนามัยค่อนข้างดีกว่า การส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นไปได้น้อย ทำให้ความเครียดของประชาชนในเขตนี้ต่ำกว่าประชาชนในเขตอุตสาหกรรมที่มีการกระจายตัวหนาแน่น ดังเช่น จังหวัดสมุทรปราการ

นอกจากนี้จากการสำรวจสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม พบว่าจำนวนประชาชนในเขตอุตสาหกรรมกลุ่มเครียดสูง มีมากกว่ากลุ่มเครียดต่ำ คิดเป็นร้อยละ 27.2 และ 25.6 และคะแนนความเครียดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 43.38 และ 26.65 ตามลำดับ ซึ่งสรุปได้ว่า โดยภาพรวมแล้วประชาชนในเขตอุตสาหกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีแนวโน้มที่จะมีสภาวะสุขภาพจิตที่ไม่ดี โดยเฉพาะในเขตอุตสาหกรรมที่มีการกระจายตัวกันอย่างหนาแน่น

2. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม จำแนกตามเพศ ระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรม ลักษณะการทำงาน และลักษณะการกระจายตัวของอุตสาหกรรม

2.1 ผลการวิจัย พบว่าค่าเฉลี่ยสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนเมื่อจำแนกตามเพศ ไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งแสดงว่าความแตกต่างระหว่างเพศ ไม่มีความเกี่ยวข้องกับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมแต่อย่างใด ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้แก่ งานวิจัยของโกฟและทูเดอร์ (Gove and Tudor 1973: 812-835) ซึ่งกล่าวว่า ได้พบความเจ็บป่วยทางจิตบ่อยในหญิง เมื่อเทียบกับชายในสังคมตะวันตก สาเหตุไม่ใช่มาจากวัฒนธรรม แต่มาจากความแตกต่างทางสรีรวิทยาของเพศ และงานวิจัยในประเทศไทย ซึ่งพบว่า เพศหญิงเครียดมากกว่าเพศชาย เมื่อทดสอบด้วย SCL-90 โดยมีอัตราส่วนความผิดปกติของชาย : หญิง 1 : 1.26 (สงศรี จัยสิน และคณะ 2528: 18) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การสำรวจสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งสำรวจในจังหวัดชลบุรีนั้น เป็นการสำรวจสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตเมืองและเขตชนบท มิได้ระบุว่าเป็นการสำรวจสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมแต่อย่างใด สำหรับประชาชนในเขตอุตสาหกรรมนั้น ผลจากการสำรวจแรงงานทั่วราชอาณาจักร ปี พ.ศ.2525 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่ามีชายและหญิงที่อยู่ใต้วัยทำงานใกล้เคียงกันคือ ชายทั้งหมด 52% และหญิง 48% จากประชากรที่ทำการสำรวจ 25 ล้านคน ซึ่งเทพพนม เมืองแมน (2528: 52) กล่าวว่า ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในโลกที่หญิงทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่กับชาย และในปัจจุบันหรือแนวโน้มจะมีหญิงอยู่ในตลาดแรงงานเป็นจำนวนมากเกือบ ๆ พอ ๆ กับชาย ซึ่งทำให้เกิดแนวคิดที่ว่าหญิงและชายปัจจุบันมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในเขตอุตสาหกรรม ทำให้องค์ประกอบภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อสภาวะสุขภาพจิตทั้งเพศหญิงและชายไม่แตกต่างกัน ยกเว้นองค์ประกอบภายในตัวบุคคล โดยเฉพาะความแตกต่างทางสรีรวิทยาในเรื่องเพศเท่านั้น ซึ่งสำหรับประชาชนในเขตอุตสาหกรรมอาจจะไม่ใช่ตัวแปรที่สำคัญที่ทำให้หญิงและชายมีความเครียดต่างกันได้ และจากการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมพบว่าค่าเฉลี่ยปัจจัยด้านกายภาพ ด้านจิตใจ และสังคมของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมจำแนกตามเพศไม่มีความแตกต่างกัน นั่นคือ การรับรู้ปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม ของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมทั้งเพศชายและหญิงไม่แตกต่างกัน ซึ่งการรับรู้ปัจจัยเหล่านี้ของหญิงและชาย อาจเป็นสาเหตุให้ส่งผลกระทบต่อสภาวะสุขภาพจิตที่ไม่แตกต่างกันได้

2.2 เมื่อจำแนกตัวอย่างประชากรตามระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรมนั้น พบว่าสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งต่างจากคำกล่าวเกี่ยวกับการปรับตัวเข้าสู่สังคมเมืองของ ฟน แสงสิงแก้ว (2522: 46-49) ซึ่งกล่าวว่า แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงขอบเขตที่อยู่อาศัย เปลี่ยนกิจกรรมทางสังคม โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงจากการเกษตรกรรมมาสู่การอุตสาหกรรม ทำให้ชาวชนบทอพยพเข้ามาทำมาหากินในเขตเมืองมากขึ้น เพราะผลผลิตทางการเกษตรไม่เพียงพอ จึงหันหน้าเข้ามาโรงงานอุตสาหกรรม แต่เมื่อเข้ามาอยู่ในเขตเมืองแล้ว มักพบปัญหาต่าง ๆ มากมาย เพราะการอพยพย้ายถิ่นนั้นมีใช่เป็นการเปลี่ยนสถานที่ ผู้ย้ายถิ่นต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมนั้น ต้องอาศัยทั้งเวลาและประสบการณ์ รวมทั้งลักษณะส่วนตัวของผู้ย้ายถิ่นประกอบกัน เพื่อให้ผู้ย้ายถิ่นปรับตัวในแต่ละด้าน และการปรับตัวนี้ทำให้เกิดความเครียด

จากผลการวิจัยพบว่า ระยะเวลาของการย้ายเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะต่ำกว่า 2 ปี หรือเกิน 2 ปี นั้น ไม่มีผลกระทบต่อสภาวะสุขภาพจิตแต่อย่างใด ทั้งนี้ตามแนวคิดของโฮลมส์และเรย์ (Holmes & Rahe) ซึ่งกล่าวถึงความสำคัญของเหตุการณ์ในชีวิตที่คิดว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียดทางจิตใจ โดยลำดับความสำคัญของเหตุการณ์จากเหตุการณ์ที่สำคัญมากที่สุดไปจนถึงความสำคัญน้อยที่สุดพบว่าคะแนน Life Change Unit (LCU) ในด้านการเปลี่ยนที่อยู่อาศัย มีค่าเท่ากับ 20 จาก 100 คะแนน แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนที่อยู่อาศัย อาจจะไม่ต้องการปรับตัวเท่าใดนักเมื่อเทียบกับเหตุการณ์สำคัญอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดความเครียด แม้ว่าเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงในชีวิต ในรอบ 2 ปีที่ผ่านมาจะเป็นระยะเวลาบางชี้ถึงความสามารถในการปรับตัว และการปรับตัวนี้ต้องใช้ระยะเวลาในการทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมก็ตาม (Haber 1982: 119-120) แสดงให้เห็นว่าการย้ายเข้ามาในเขตอุตสาหกรรม การปรับตัวอาจไม่มากนักจนทำให้เกิดความเครียด และส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะประชาชนที่ย้ายถิ่นมานั้น ส่วนใหญ่เป็นประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งไม่ต้องอาศัยการปรับตัวมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของอุษณีย์ พึ่งปาน (2529: 39) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปรับตัวของผู้ย้ายถิ่นเข้าเขตเมือง กล่าวว่า ส่วนใหญ่แล้วผู้ที่ย้ายถิ่นเข้ามาอยู่ก่อนมิได้ปรับตัวได้ดีกว่าผู้ที่ย้ายเข้ามาภายหลัง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ลักษณะเลือกสรรของประชากรที่เข้ามาอยู่ใหม่ กล่าวคือ เป็นประชากรที่มีคุณสมบัติดีกว่า เช่น มีอาชีพดีฐานะทางเศรษฐกิจดี หรืออาจมีประสบการณ์มาจากท้องถิ่นเดิมหรือท้องถิ่นอื่น ๆ ถ้าย้ายมาจากเขตเมืองจะปรับตัวได้ดีกว่าย้ายมาจากเขตชนบท

2.3 เมื่อจำแนกตัวอย่างประชากรตามลักษณะการทำงาน พบว่า ค่าเฉลี่ยสภาวะสุขภาพจิตของประชาชน ไม่มีความแตกต่างกัน นั่นคือ ประชาชนประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรมหรือไม่ก็ตาม มีไข้อย่างไรที่มีผลทำให้สภาวะสุขภาพจิต แตกต่างกัน ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมในการวิจัยครั้งนี้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสนับสนุนในส่วนที่ว่า ค่าเฉลี่ยปัจจัยด้านจิตใจของประชาชนจำแนกตามลักษณะการทำงาน ไม่มีความแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าการรับรู้ปัจจัยด้านจิตใจของประชาชนที่ประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม และไม่ได้ประกอบอาชีพในโรงงาน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าประชาชนที่ประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรมและที่ไม่ได้ประกอบอาชีพในโรงงานมีการดำเนินชีวิตที่คล้ายคลึงกัน ในด้านแบบแผนการปรับตัว การแข่งขัน ความคาดหวังต่อสังคม ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการทำงานจึงทำให้ผลกระทบต่อสภาวะสุขภาพจิตไม่แตกต่างกัน

2.4 เมื่อจำแนกตัวอย่างประชากรตามลักษณะการกระจายตัวของอุตสาหกรรม พบว่า ค่าเฉลี่ยสภาวะสุขภาพจิตของประชาชน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ พบว่าค่าเฉลี่ยสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมที่มีลักษณะการกระจายตัวหนาแน่นสูงกว่าค่าเฉลี่ยสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมที่มีลักษณะการกระจายตัวไม่หนาแน่น และจากการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมพบว่า ค่าเฉลี่ยปัจจัยด้านกายภาพของประชาชนจำแนกตามลักษณะการกระจายตัวของอุตสาหกรรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยปัจจัยด้านกายภาพของประชาชนกลุ่มที่มีลักษณะการกระจายตัวหนาแน่นสูงกว่ากลุ่มที่มีลักษณะการกระจายตัวไม่หนาแน่น จึงอาจกล่าวได้ว่าสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ความเจ็บป่วย ภาวะทุพโภชนาการ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยด้านกายภาพซึ่งถ้ามีกำลังแรงพอ ทำให้เกิดความเครียดซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาวะสุขภาพจิตได้ ถ้าความเครียดเหล่านี้เกิดจากสิ่งแวดล้อมที่จะต้องเผชิญอยู่ทุกวัน โดยเขตอุตสาหกรรมนั้นก่อให้เกิดปัญหาหลายอย่างต่าง ๆ มากมาย (บัณฑิต จุลาสัย 2523: 18) ซึ่งสิ่งแวดล้อมเหล่านี้คุกคามต่อสุขภาพอนามัย ส่งผลกระทบต่อสภาวะสุขภาพจิตได้

3. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม จำแนกตามระดับการศึกษา รายได้ของบุคคล และประเภทโรงงานอุตสาหกรรม

3.1 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงว่าความ

แตกต่างระหว่างระดับการศึกษาเกี่ยวกับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชน ในเขตอุตสาหกรรม โดยกลุ่มที่ไม่ได้เข้าเรียนมีความเครียดสูงกว่า กลุ่มประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา-อุดมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สังศรี จัยสิน และคณะ (2528: 13) ได้ทำการสำรวจสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในกลุ่มอื่น ๆ ดังเช่น ประชาชนในเขตจังหวัดชลบุรี พบว่ามีความแตกต่างกันระหว่างคะแนนความเครียดเฉลี่ยในกลุ่มประชากรที่มีระดับการศึกษาต่าง ๆ กัน ที่ระดับของความเชื่อมั่น .001 โดยผู้ที่ไม่มีการศึกษา มีความเครียดสูงสุด คะแนนความเครียดจะต่ำลงเมื่อการศึกษาสูงขึ้น และผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม พบว่าค่าเฉลี่ยปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคมของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม จำแนกตามระดับการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ การรับรู้ปัจจัย ด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม มีความแตกต่างกันเมื่อระดับการศึกษาแตกต่างกัน ทำให้เกิดข้อคิดว่า การศึกษามีบทบาทในการเตรียมคนให้สามารถเข้าถึงลักษณะของความเปลี่ยนแปลงสู่การอุตสาหกรรม ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างจากชุมชนเดิมที่มีอยู่ ดังเช่น จินตนา ยูนิพันธ์ (2526: 94-95) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาจะช่วยพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลง ทำให้ประชาชนสามารถปรับตัว และปรับพฤติกรรมให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนนั้น ๆ ได้อย่างกระตือรือร้นและยังช่วยพัฒนาคุณภาพของคนในด้านคุณธรรม จริยธรรม การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพราะการศึกษาช่วยพัฒนาความคิด ความรู้ ความสามารถ เพื่อให้เข้าใจสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับคนอื่นในสังคมได้ การศึกษา จึงเป็นการสร้างสม และถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ของมนุษย์ ก่อให้เกิดความเจริญ การศึกษาเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงคุณภาพของประชากรที่มีผลต่อการพัฒนาสังคม คุณภาพของประชากรที่มีอยู่จะสูงหรือต่ำเพียงใด ประเทศที่มั่นคง ประชาชนมีสุขภาพกาย และจิตดี ส่วนมากมีการศึกษาสูง (เทพพนม เมืองแมน 2528: 163) ทั้งนี้แพทย์หญิงคุณหญิงสุภา มาลากุล ณ อยุธยา (2522: 2) ได้กล่าวโดยสรุปไว้ว่า "การศึกษาเป็นเครื่องส่งเสริมให้คนมีสุขภาพจิตดีขึ้น หรือให้ปรับตัวดำรงชีวิตด้วยดีและมีสุข"

3.2 เมื่อจำแนกตามประเภทโรงงานอุตสาหกรรม พบว่า ค่าเฉลี่ยสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตประเภทโรงงานอุตสาหกรรมหนัก มีความเครียดสูงกว่ากลุ่มประชาชนในเขตประเภทโรงงานอุตสาหกรรมการผลิตขั้นเบา และจากการวิเคราะห์ข้อมูล

เพิ่มเติมพบว่า ปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคมของประชาชนที่อยู่ในเขตประเภทโรงงาน เกษตร-อุตสาหกรรม อุตสาหกรรมการผลิตขั้นเบา อุตสาหกรรมหนัก และอุตสาหกรรมที่ใช้ เทคโนโลยีขั้นสูง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งพบว่าในภาพรวมแล้ว ประชาชนในเขตประเภทโรงงานอุตสาหกรรมหนักซึ่งเป็นโรงงานขนาดย่อมและขนาดกลางมีการรับรู้ปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม สูงกว่าประชาชนในเขตประเภทโรงงานกลุ่มอื่น ๆ จึงเป็นส่วนทำให้สภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตโรงงานอุตสาหกรรมหนักนั้น ความเครียด สูงกว่ากลุ่มอื่น

ในเรื่องสภาพแวดล้อมของโรงงานประเภทต่าง ๆ นี้ วีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์ (2526 : 2) กล่าวว่า การประกอบอุตสาหกรรมประเภทใดก็ตามล้วนแล้วแต่เป็น กิจกรรมที่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทั้งสิ้น ถ้าดำเนินการโดยขาดความระมัดระวัง การ ป้องกันที่ดี และถ้าหากไม่มีมาตรการด้านสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยอย่างเพียงพอย่อมเกิด ความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมเป็นเงาตามหลังความเจริญก้าวหน้าของอุตสาหกรรม ซึ่งใน ประเทศไทยนั้น 70% ของผู้ประสบอันตรายมาจากโรงงานขนาดย่อมและขนาดกลาง เพียง 30% เท่านั้นที่อันตรายมาจากโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เพราะจุดเด่นของโรงงานอุตสาหกรรม ขนาดใหญ่นั้นมีมากมายดังเช่น ระบบการผลิต การวางผังโรงงานที่ถูกต้องและทันสมัย มีคุณภาพ มีการอบรมคนงานและวินัยปฏิบัติที่รัดกุมกว่า ดังนั้นจึงทำให้ประชาชนในเขตโรงงานขนาดย่อม และขนาดกลาง จึงต้องเสี่ยงอันตราย มีความเครียดสูงกว่าประชาชนในเขตโรงงานประเภทอื่น

3.3 เมื่อจำแนกตามรายได้ของบุคคล พบว่า ค่าเฉลี่ยสภาวะสุขภาพจิตของ ประชาชนไม่มีความแตกต่างกัน นั่นคือ ความแตกต่างระหว่างรายได้ของบุคคลไม่มีความ เกี่ยวข้องกับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัย ของ ฟาริส และ ดันแฮม (Faris & Dunham) ในปี ค.ศ. 1939 กับ ฮอลลิงส์เฮด และ เลดลิช (Hollingshead & Redlich) ในปี ค.ศ. 1958 รายงานว่า พบความสัมพันธ์แปร กลับระหว่างระดับฐานะทางสังคม และอัตราการเกิดการเจ็บป่วยทางจิต หมายความว่า การ เจ็บป่วยทางจิตพบมากขึ้น ในคนที่มีภาวะทางสังคมและเศรษฐกิจตกต่ำ สำหรับในประเทศไทย จากการสำรวจสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในกลุ่มอื่น ๆ นั้น ผลการวิจัยของฝ่ายวิชาการ โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น (2528 : 39) ซึ่งทำการสำรวจสภาวะสุขภาพจิตของครอบครัว แรงงานไทยที่ไปทำงานในตะวันออกกลาง โดยเปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงของสุขภาพจิตกับ

อัตราเงินเดือน พบว่า อัตราเงินเดือนที่ต่างกันทำให้สุขภาพจิตเปลี่ยนแปลงไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากผลการวิจัยของ สงศรี จัยสิน และคณะ (2528: 20-21) พบว่า รายได้เฉลี่ยของประชาชนในเขตเมือง จ.ชลบุรี ที่ต่ำกว่า 2,000 บาท/คน มีความเครียดสูงส่งผลกระทบต่อสภาวะสุขภาพจิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .0001 การที่ผลการวิจัยนี้ค้านกับผลการวิจัยที่กล่าวมา อาจเป็นเพราะว่า รายได้ของบุคคลต่อเดือนของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ แม้วอยู่ในระดับต่ำคือ 0-3,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 74.1 แต่ประชาชนในเขตอุตสาหกรรมส่วนใหญ่มีจำนวนบุคคล ในครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ เลี้ยงดู เพียง 1-3 คน คิดเป็นร้อยละ 51.8 นอกจากนี้ยังมีบุคคลอื่นๆ ในครอบครัวที่สามารถช่วยเหลือในเรื่องรายได้ถึงร้อยละ 51.5 ตลอดจนความคิดเห็นในด้านความพอเพียงกับการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความพอเพียงกับการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน คิดเป็นร้อยละ 56.8 และส่วนหนึ่งที่ทำให้รายได้ของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากกลุ่มรายได้ไม่แตกต่างกันมากนัก คือมีกลุ่มรายได้ต่ำถึงร้อยละ 74.1 ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่พบความแตกต่างกันได้

4. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลัง อันได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ของบุคคลต่อเดือน และระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรม กับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม พบว่า เพศ รายได้ของบุคคลต่อเดือน และระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรม ไม่มีความสัมพันธ์กับสภาวะสุขภาพจิต แต่ระดับการศึกษาของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม มีความสัมพันธ์กับสภาวะสุขภาพจิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ สภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม มีได้ขึ้นอยู่กับเพศ รายได้ของบุคคลต่อเดือนและระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัย ในเขตอุตสาหกรรมแต่อย่างไร หากขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ดังได้กล่าวมาแล้วในข้อ 2 และ 3

5. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม กับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม พบว่า ปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง กับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .4877, .5040$ และ $.4203$ ตามลำดับ) นั่นคือ ปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคมที่มากขึ้น ความเครียดของประชาชนจะสูงขึ้น ทำให้สภาวะสุขภาพจิตไม่ดี นอกจากนี้จากการศึกษาความสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปร พบว่า ปัจจัยด้านกายภาพมี

ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับปัจจัยด้านจิตใจ และสังคม ปัจจัยด้านจิตใจมีความสัมพันธ์ทางบวกปานกลางกับปัจจัยด้านสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นั่นคือ ปัจจัยด้านกายภาพที่มีมากขึ้น จะมีปัจจัยด้านจิตใจและสังคมมากขึ้นด้วย และปัจจัยด้านจิตใจที่มีมากขึ้น จะทำให้ปัจจัยด้านสังคมมากขึ้นเช่นเดียวกัน จากผลการวิจัยซึ่งพบว่า ปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคมของประชาชน มีความสัมพันธ์กับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมนั้น อธิบายได้ว่า การอุตสาหกรรมและการรวมกันอยู่ในเขตเมือง (Urbanization) ย่อมเกิดความตึงเครียด ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาวะสุขภาพจิตอย่างไม่มีปัญหา ไม่เพียงแต่ผู้อพยพเข้ามาใหม่เท่านั้น ผู้ที่อยู่เดิมก็มีสุขภาพจิตเสื่อมลงด้วย เพราะต้องกระตือรือร้นในอาชีพที่ถูกแย่งไป ต้องทนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นพิษจากสิ่งปฏิกูลที่มาจากโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อผ่อนคลายความเครียด บางครั้งบุคคลก็หาทางออกในทางผิดๆ เช่น พังยาเสพติด ก่อการทะเลาะวิวาท เกิดปัญหาสังคม ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดโรคจิต และโรคประสาทในที่สุด (ฝน แสงสิงแก้ว 2522: 144-146) สุวนีย์ เกี้ยวกิ่งแก้ว (2527: 93) ได้กล่าวไว้เช่นกันว่า ปัญหาสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพนี้เป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงได้ยาก ดังเช่น สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สิ่งที่อยู่รอบตัวเราและสัมผัสได้ด้วยประสาททั้งห้า เป็นต้นว่า สภาพความร้อน-หนาวของอากาศที่มากเกินไป ทำให้ร่างกายไม่สุขสบาย แสงสว่างที่จ้าเกินไป หรือมืดเกินไป ทำให้เป็นอันตรายต่อสายตา อากาศที่ไม่บริสุทธิ์ มีกลิ่นหรือมีควันพิษ ทำให้ปอดได้รับออกซิเจนไม่เต็มที่ เสียงที่ดังมาก ทำให้ประสาทหูได้รับความกระทบกระเทือน จะสังเกตได้ว่า ถ้าเราต้องอยู่ในภาวะเหล่านี้ จะรู้สึกไม่สบาย ปวดศีรษะ และมีอารมณ์เสียได้ง่าย นั่นเป็นเพราะว่าสิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดอารมณ์เครียด จึงอาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยด้านกายภาพ ส่งผลกระทบต่อจิตใจและสังคม และปัจจัยเหล่านี้มีส่วนสัมพันธ์กันแยกกันไม่ออก สอดคล้องกับข้อเขียนของทอเรส (Torres quoted in Julia B. George 1985: 39-40) กล่าวว่า ปัจจัยเหล่านี้จัดเป็นสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพ จิตใจ และสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกันไม่สามารถจะแยกขาดจากกันได้ จากผลการวิจัยนี้ จึงมีข้อคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการพยาบาลของนิวแมน (Neuman 1982: 24-25) ว่าบุคคลต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา และสิ่งแวดล้อมนี้คือปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบระบบบุคคล ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางสร้างสรรค์ และในทางทำลาย ปัจจัยเหล่านี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสภาวะสุขภาพจิตของบุคคล ซึ่งในที่นี้หมายถึง ปัจจัยต้นเหตุแห่งความเครียด อันเป็นปัญหาหรือสภาพการณ์ที่จะก่อให้เกิดความไม่สมดุลของระบบบุคคลขึ้นนั่นเอง ปัจจัยต้นเหตุแห่งความเครียดนี้ จึงครอบคลุมต้นเหตุที่เกี่ยวข้องทางด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม ทั้งภายในและภายนอกของบุคคล

6. เมื่อนำปัจจัยทั้ง 7 ตัว มาหาตัวทำนาย สภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม จำแนกตามลักษณะการทำงาน ลักษณะการกระจายตัวของอุตสาหกรรม และประเภทโรงงานอุตสาหกรรม พบว่า

6.1 เมื่อจำแนกตามลักษณะการทำงานนั้น กลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุด สำหรับ สภาวะสุขภาพจิตของประชาชนกลุ่มที่ประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม คือ ปัจจัยด้านจิตใจ ปัจจัยด้านกายภาพ และระดับการศึกษา รวมกันทำนายสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมได้ร้อยละ 24.33 ($R^2 = .2433$) นั่นคือประชาชนที่ประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม มีการแข่งขันกันสูง และจะต้องปรับตัวในการดำรงชีวิตประจำวันในการทำงาน อาจเกิดความคับข้องใจ และเกิดความเครียดได้ ในด้านปัจจัยด้านกายภาพนั้นประชาชนที่ประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม ย่อมได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมทางกายภาพอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประชาชนบางส่วนอาจปรับตัวได้กับสิ่งแวดล้อมที่มากกระทบบางส่วนยังปรับตัวไม่ได้ ปัจจัยด้านกายภาพจึงเป็นเพียงตัวร่วมทำนายในอันดับรองลงมา ด้านระดับการศึกษาสามารถรวมทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ เพราะการศึกษาที่ดีย่อมส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สำหรับประชาชนที่ประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรมนั้น จากการวิจัยของเทพพนม เมืองแมน (2528: 52-53) พบว่า ประมาณ 77.4 % จบการศึกษาแค่ระดับประถมศึกษา 8.1 % จบมัธยมศึกษา และ 2 % จบระดับอุดมศึกษา ซึ่งถ้าหากประชาชนที่ประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรมมีการศึกษาน้อย คุณภาพชีวิตคงไม่ดีนัก การพัฒนาอุตสาหกรรมก็คงเป็นไปได้ยาก

เมื่อจำแนกกลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดสำหรับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนที่ไม่ได้ประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม คือ ปัจจัยด้านกายภาพ ปัจจัยด้านจิตใจ และรายได้ของบุคคล ซึ่งสามารถรวมกันทำนายสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนได้ร้อยละ 49.88 ($R^2 = .4988$) แสดงว่า สิ่งแวดล้อมทางกายภาพด้านเคมี ชีวะ และฟิสิกส์ ส่งผลกระทบต่อสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนกลุ่มที่ไม่ได้ประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม และประชาชนในกลุ่มนี้มีการรับรู้ต่อปัจจัยด้านกายภาพค่อนข้างมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อจิตใจทำให้เกิดความเครียด สำหรับรายได้ของบุคคลเมื่อจำแนกตามกลุ่มที่ไม่ได้ประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม พบว่ามีบทบาทในการเป็นตัวร่วมในการทำนาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในกลุ่มที่ไม่ได้ประกอบอาชีพในโรงงาน แต่อยู่ใกล้เคียงกับโรงงานอุตสาหกรรมจะมีความแตกต่างกันมากในเรื่องรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ชนิตา รักษ์พลเมือง (2527: 23) กล่าวว่า การ

เปลี่ยนแปลงจากการเกษตรกรรมมาสู่อุตสาหกรรม ทำให้สมาชิกมีความแตกต่างกันมาก ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพราะการมีเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาแทน ทำให้ประชาชนหลงขึ้นชอบกับเทคโนโลยีใหม่ นอกจากนี้ อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม (2530: 15-18) กล่าวว่า สิ่งที่ทำให้คนไทยมีปัญหาสุขภาพจิตเสื่อมจากปัญหาเศรษฐกิจมากคือ ทัศนคติ การครองชีวิต และค่านิยมของคนไทยที่ผิดพลาดมาโดยตลอด เนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่ใช้ชีวิตในสภาพที่ "รายได้ น้อย รสนิยมสูง" ทำให้กลุ่มที่กระทบต่อปัญหาเศรษฐกิจมากคือ กลุ่มรายได้น้อย เพราะเกิดการเปรียบเทียบชัดเจนระหว่างคนมั่งมีกับคนจน ปัญหาที่กระทบต่อสุขภาพจิตจึงเกิดขึ้นสูงมาก โดยเฉพาะในสังคมเดียวกัน

6.2 เมื่อจำแนกตามลักษณะการกระจายตัวของอุตสาหกรรม กลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดสำหรับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมที่มีการกระจายตัวหนาแน่น ดังเช่นจังหวัดสมุทรปราการนั้น คือ ปัจจัยด้านกายภาพ ปัจจัยด้านจิตใจ ระดับการศึกษา และระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรม ซึ่งสามารถรวมกันทำนายสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนได้ร้อยละ 48.87 ($R^2 = .4887$) ทั้งนี้ก็ปรากฏได้ว่า ประชาชนที่อาศัยในเขตอุตสาหกรรมที่มีการกระจายตัวหนาแน่น โดยเฉพาะอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการนั้นจะถูกผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมทางกายภาพอย่างชัดเจน ดังที่ มุกดา สุขสมาน (2528: 134) กล่าวว่า อันตรายจากสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ถ้ามีกำลังแรงพอจะทำให้เกิดความเครียดได้ เช่นมลภาวะทางแสง เสียง กลิ่น อากาศ พบมากในบริเวณที่เป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมและธุรกิจ ทำให้ผู้อยู่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้มีความเครียดเกิดขึ้น ไม่มีการพักผ่อนมีผลเสียถึงภาวะจิตใจและอารมณ์ และกาญจวรรณ สารโชค (2526: 5) ได้กล่าวไว้ว่าปริมาณตัวกระตุ้นที่มากเกินไปทำให้เกิดความเครียด เช่น ความหนาแน่นของประชากร การจราจรติดขัด ที่อยู่อาศัยแออัด การขยายตัวอย่างรวดเร็วของเมืองในอุตสาหกรรม ถ้าขาดการวางแผนและผังเมืองไว้ล่วงหน้าจะทำให้เกิดปัญหาการใช้ที่ดินอย่างไม่เป็นระเบียบแบบแผนขาดแคลนด้านสาธารณูปโภค รวมทั้งการพักผ่อนหย่อนใจ เกิดความเสื่อมโทรม ทั้งด้านกายภาพ จิตใจ และสังคมของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ในด้านระดับการศึกษาที่แตกต่างกันย่อมส่งผลกระทบต่อสภาวะสุขภาพจิตของประชาชน ในเขตอุตสาหกรรมที่มีการกระจายตัวหนาแน่นได้เช่นเดียวกับกลุ่มอื่น ๆ สำหรับในด้านระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรมนั้น พบว่า ความแตกต่างของระยะเวลาการเข้ามาอยู่อาศัย ย่อมมีผลกระทบต่อสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมที่มีการกระจายตัวหนาแน่น ทั้งนี้ โฮลมและเรย์ (Holmes & Rahe) กล่าวว่า การปรับตัวต้องใช้

เวลาในการทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม และเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงในชีวิตในรอบ 2 ปี ที่ผ่านมาเป็นระยะบ่งชี้ถึงความสามารถในการปรับตัว (Haber 1982: 119-120) ซึ่งลักษณะของอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการนั้นเป็นอุตสาหกรรมที่ค่อนข้างหนาแน่น มีมานานกว่า 30 ปี แสดงให้เห็นถึงสังคมของการอุตสาหกรรมที่เด่นชัดกว่าอุตสาหกรรมในเขตอื่น ๆ กล่าวคือผลกระทบต่อร่างกายที่มีต่อสุขภาพสูง ผลกระทบด้านจิตใจสูงเพราะประชาชนต้องมีการแข่งขัน มีแบบแผน การปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมนั้น ๆ ระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรมที่มีการกระจายตัวหนาแน่น ดังเช่น จังหวัดสมุทรปราการ จึงมีส่วนในการทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้อย่างเด่นชัด

เมื่อจำแนกกลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุด สำหรับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมที่มีการกระจายตัวไม่หนาแน่น ดังเช่น ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง กลุ่มตัวทำนายดังกล่าวคือ ปัจจัยด้านจิตใจ รายได้บุคคล ปัจจัยด้านกายภาพ และ เพศ ซึ่งสามารถร่วมกันทำนายสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนได้ร้อยละ 33.60 ($R^2 = .3360$) ทั้งนี้ก็ปรากฏได้ว่า ในเขตอุตสาหกรรมที่มีการกระจายตัวไม่หนาแน่น เป็นเขตอุตสาหกรรมที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงมาจากเกษตรกรรม ประชาชนต้องปรับตัวในการดำรงชีวิตใหม่เพื่อเข้าสู่สังคมของการแข่งขันเช่นเดียวกัน และในเขตที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงนี้ สมาชิกจะมีความแตกต่างกันทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม เพราะมีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามา (ชนิดา รักษ์พลเมือง 2527: 23) ความแตกต่างกันในเรื่องรายได้เพราะเกิดการเปรียบเทียบชัดเจนระหว่างคนมั่งมีกับคนจน จึงส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตได้ โดยเฉพาะในสังคมเดียวกัน (อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม 2530: 15-18)

สำหรับปัจจัยด้านกายภาพและเพศ พบว่า มีผลในการทำนายสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมที่มีการกระจายตัวไม่หนาแน่นได้ค่อนข้างน้อยมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านกายภาพส่งผลกระทบต่อสภาวะต่อสิ่งแวดล้อมในเขตนี้ได้น้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงงานแต่ละแห่งในเขตนี้การกระจายตัวไม่หนาแน่น และยังไม่เป็นเขตอุตสาหกรรมอย่างชัดเจน โรงงานอุตสาหกรรมแต่ละแห่งส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ มีมาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยด้านสุขภาพอนามัยค่อนข้างดี ส่งผลกระทบต่อมลภาวะน้อย ความเครียดจึงไม่สูงมากนักนั่นเอง

6.3 เมื่อจำแนกตามประเภทของโรงงานอุตสาหกรรม กลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุด สำหรับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมประเภทโรงงานเกษตร-อุตสาหกรรม คือ ปัจจัยด้านกายภาพ ปัจจัยด้านจิตใจ และรายได้ของบุคคล ซึ่งสามารถรวมกันทำนาย สภาวะสุขภาพจิตของประชาชนได้ร้อยละ 30.00 ($R^2 = .3000$) ซึ่งอภิปรายได้ว่าประชาชน ในเขตประเภทโรงงานเกษตร-อุตสาหกรรม ถูกผลกระทบจากปัจจัยด้านกายภาพอย่างชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าอุตสาหกรรมประเภทการเกษตร - อุตสาหกรรมนั้นมีผลผลิตที่ล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อด้านมลภาวะต่อกายภาพได้ง่าย แม้ว่าโรงงานบางแห่งจะอยู่ห่างไกลจากชุมชนก็ตาม ดังเช่น โรงงานบดแป้งมันสำปะหลัง โรงสีข้าว โรงตากปลาตากปลา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นผลกระทบบ้านกายภาพที่มีต่อสุขภาพอนามัย ซึ่งก่อให้เกิดความเครียด สำหรับปัจจัยด้านจิตใจก็เป็นสาเหตุหนึ่งซึ่งเป็นผลจากการกระทบของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพได้ และปัจจัยด้านจิตใจ เองนั้น ในด้านการปรับตัวการแข่งขันก็มีผลกระทบต่อสุขภาพจิตได้ นอกจากนี้ความแตกต่างระหว่างรายได้ของบุคคลก็ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของประชาชนในเขตนี้ได้ เช่นเดียวกันเป็นกลุ่มอื่น ๆ ดังกล่าว

เมื่อจำแนกกลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุด สำหรับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชน ในเขตประเภทโรงงานอุตสาหกรรม การผลิตขั้นเบา กลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุด คือ ปัจจัยด้านจิตใจ ปัจจัยด้านกายภาพ และระดับการศึกษา ซึ่งสามารถรวมกันทำนายสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนได้ร้อยละ 36.27 ($R^2 = .3627$) และเมื่อเปรียบเทียบกับการจำแนกกลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุด สำหรับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตประเภทโรงงานอุตสาหกรรมหนัก กลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุดคือ ปัจจัยด้านกายภาพ ปัจจัยด้านจิตใจ ระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรม และระดับการศึกษา ซึ่งสามารถรวมกันทำนายสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนได้ร้อยละ 50.00 ($R^2 = .5000$) อภิปรายได้ว่าสุขภาพจิตของประชาชนในเขตประเภทโรงงานอุตสาหกรรมหนักนั้น มักจะได้รับผลกระทบจากปัจจัยด้านกายภาพ และปัจจัยด้านจิตใจ เป็นผลกระทบที่ตามมา ส่วนในด้านระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรมนั้น จะคล้ายคลึงกับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชน ในเขตอุตสาหกรรมที่มีการกระจายตัวหนาแน่น เนื่องจากต้องอาศัยการปรับตัวเพื่อต่อสู้กับมลภาวะที่มากกระทบต่อสุขภาพ และในด้านความแตกต่างของระดับการศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อสภาวะสุขภาพจิตของประชาชน ในเขตประเภทโรงงานอุตสาหกรรมการผลิตขั้นเบา และอุตสาหกรรมหนัก พบว่าตัวทำนายนี้ส่งผลกระทบต่อ สภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมคล้ายคลึงกันทุกกลุ่ม

เมื่อจำแนกกลุ่มตัวทำนายนายที่ดีที่สุด สำหรับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชน ในเขตประเภทโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง กลุ่มตัวทำนายนายที่ดีที่สุดคือ ปัจจัยด้าน จิตใจ และรายได้ของบุคคล ซึ่งสามารถรวมกันทำนายสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนได้ร้อยละ 26.57 ($R^2 = .2657$) นั่นคือ ประชาชนในเขตประเภทโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยี ขั้นสูง ต้องปรับตัวเข้าสู่สังคมของการแข่งขัน และเขตนี้น่าจะมี ความแตกต่างกันทั้งด้าน เศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากมีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามา ย่อมส่งผลกระทบต่อสภาวะ สุขภาพจิตได้ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

จะเห็นได้ว่า การหาปัจจัยทำนายสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขต อุตสาหกรรมไม่ว่าจะจำแนกกลุ่มแบบใดก็ตาม พบว่า ปัจจัยด้านกายภาพและด้านจิตใจ ร่วมกับ ตัวแปรด้านภูมิหลัง อันได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ของบุคคล และระยะเวลาของการ เข้ามาอยู่อาศัย จะสามารถทำนายสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมได้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าในเขตอุตสาหกรรมนั้น ปัจจัยด้านกายภาพเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจน ร่วมกับปัจจัยด้านจิตใจย่อมส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยอย่างแน่นอน ซึ่งประชาชนในเขตนั้น ๆ ต้องพบและ เผชิญกับปัญหาเหล่านี้ทุกวัน ซึ่งเป็นปัญหาสภาพแวดล้อมทางกายภาพจากการพัฒนา อุตสาหกรรม และส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับจิตใจอันมีปัจจัยเนื่องมาจากการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วสู่การอุตสาหกรรมนี้ ทำให้เกิดการแข่งขันในอาชีพการงาน การปรับตัวต่อการดำรงชีวิต ความสัมพันธ์ในครอบครัวลดลง ก่อให้เกิดความคับข้องใจ และ ความขัดแย้งในใจและ เกิดความเครียดในที่สุด ซึ่งล้วนแต่เป็นปัจจัยด้านจิตใจ ที่ส่งผลกระทบต่อสภาวะสุขภาพจิตทั้งสิ้น สำหรับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมที่ใช้ เทคโนโลยีขั้นสูงนั้น ไม่พบว่าปัจจัยด้านกายภาพจะเป็นตัวร่วมทำนายสภาวะสุขภาพจิตได้ เนื่องจาก อุตสาหกรรมประเภทนี้มีจุดเด่นที่สำคัญหลายประการ เช่น มีระบบการผลิต เครื่องจักรกล ที่ ทันสมัย มีระบบความปลอดภัย และการอบรมผู้ปฏิบัติงานที่รัดกุม และมีคุณภาพ ผลกระทบด้าน กายภาพจึงมีน้อยมาก

สำหรับปัจจัยด้านสังคมนั้น พบว่าไม่สามารถเป็นตัวทำนายสภาวะสุขภาพจิต ของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมได้อย่างชัดเจน แม้จะมีความสัมพันธ์กับสภาวะสุขภาพจิตของ ประชาชนก็ตาม ทั้งนี้ เนื่องจากสังคมในเขตอุตสาหกรรมนั้น อิทธิพลของปัจจัยด้านกายภาพและ จิตใจมีค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับปัจจัยด้านสังคม และส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากในภาคตะวันออกนี้

เพิ่งเริ่มเปลี่ยนแปลงจากการเกษตรกรรมมาสู่อุตสาหกรรม ยกเว้นจังหวัดสมุทรปราการ ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยด้านสังคม อันได้แก่ ค่านิยม ความเชื่อ ทัศนคติต่อวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์กับชุมชน และความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ต้องใช้ระยะเวลา ในการที่จะแสดงให้เห็นถึงผลกระทบต่อสภาวะสุขภาพจิตสำหรับประชาชน ในเขตนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม กับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมนั้น พบว่า ปัจจัยด้านสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง กับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชน ซึ่งยังสนับสนุนแนวความคิดของนิวแมนซึ่งกล่าวว่า โดยทั่วไป ปัจจัยต้นเหตุแห่งความเครียดนั้น จะครอบคลุมต้นเหตุที่เกี่ยวกับด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม ทั้งภายในและภายนอกบุคคล และปัจจัยเหล่านี้ เกี่ยวข้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกันโดยไม่สามารถจะแยกขาดจากกันได้ สำหรับประชาชนในเขตอุตสาหกรรม (Torres quoted in Julia B. George 1985: 39-40) จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า สำหรับประชาชนในเขตอุตสาหกรรม ปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม มีความสัมพันธ์กับสภาวะสุขภาพจิต และปัจจัยด้านกายภาพ ด้านจิตใจ สามารถเป็นตัวร่วมทำนายสภาวะสุขภาพจิต แต่ปัจจัยด้านสังคมไม่สามารถเป็นตัวร่วมทำนายสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้วข้างต้น แต่สำหรับประชาชนกลุ่มอื่น ปัจจัยกายภาพ จิตใจ และสังคม อาจมีอำนาจในการทำนายสภาวะสุขภาพจิตลักษณะที่แตกต่างกันก็ได้ จึงควรมีการวิจัยต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมโดยภาพรวม พบว่า สภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมที่มีการกระจายตัวหนาแน่น มีความเครียดสูงกว่าในเขตอุตสาหกรรมที่มีการกระจายตัวไม่หนาแน่น และจำนวนประชาชนในเขตอุตสาหกรรมกลุ่มเครียดสูงมีมากกว่ากลุ่มเครียดต่ำ จึงอาจกล่าวได้ว่า ประชาชนในเขตอุตสาหกรรมภาคตะวันออก โดยเฉพาะในเขตที่มีการกระจายตัวของอุตสาหกรรมอย่างหนาแน่น มีสภาวะสุขภาพจิตไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมจากการวิจัยนี้คือ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ของบุคคล และระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรม รวมทั้งปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม เพื่อให้การดำเนินงาน

ด้านการส่งเสริมสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมอยู่ในระดับสูงขึ้น และเพื่อป้องกันปัญหาทางจิตที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชนในเขตอุตสาหกรรมในอนาคต ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรจัดทำโครงการ การส่งเสริมสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมที่มีการกระจายตัวหนาแน่น เพื่อให้ประชาชนในเขตนี้ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของปัญหาสุขภาพจิตที่เกิดขึ้นแล้วหรืออาจเกิดขึ้นได้ ตลอดจนสามารถปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิต และปรับตัวได้เมื่อเกิดความเครียดในชีวิตประจำวัน โดยเน้นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในกลุ่มนี้ อันได้แก่ ปัจจัยด้านกายภาพ ด้านจิตใจ ระดับการศึกษา และระยะเวลาของการเข้ามาอยู่อาศัยในเขตอุตสาหกรรม (ตัวอย่างโครงการอยู่ในภาคผนวก จ.)

2. ผู้บริหารการพยาบาลทั้งในสถาบันและในชุมชนควรจะได้ตระหนักถึงความสำคัญของสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรม โดยเฉพาะกลุ่มที่มีความเครียดสูง เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาด้านจิตอารมณ์ ผู้บริหารการพยาบาลจึงต้องวางแผนการส่งเสริมสุขภาพจิต และป้องกันการเกิดปัญหาทางจิตต่อไป

3. ผู้บริหารการศึกษาหรืออาจารย์ผู้สอน ควรจะได้ให้ความสำคัญต่องานจิตเวชชุมชน โดยเฉพาะอาจารย์ของสถาบันการศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งอยู่ในชุมชนอุตสาหกรรม ควรได้เน้นเนื้อหาและจัดให้มีประสบการณ์ การเรียนรู้เกี่ยวกับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในเขตอุตสาหกรรมและแนวทางในการส่งเสริม ป้องกันการเกิดปัญหาทางจิต

4. ผู้บริหารของโรงงานอุตสาหกรรม ควรจะได้ให้ความสำคัญกับการจัดการต่อปัจจัยทางกายภาพ จิตใจ และสังคม เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ประชาชนต้องเดือดร้อนและมีสภาวะสุขภาพจิตเสื่อม หรือเกิดปัญหาทางจิตอารมณ์

5. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำวิจัยต่อไป

5.1 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชน ในเขตอุตสาหกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงเวลา 2-3 ปีข้างหน้า เพราะการขยายตัวทางอุตสาหกรรมมีมากขึ้น และมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น จะส่งผลกระทบต่อสภาวะสุขภาพจิตอย่างชัดเจนขึ้น

5.2 ควรทำการศึกษาสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนในกลุ่มเป้าหมายอื่นที่เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยทางจิต เช่น ประชาชนในเขตชุมชนแออัด บุคคลที่ร่างกายพิการ

เป็นต้น เพื่อศึกษาว่าปัจจัยด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม มีอำนาจในการทำนายสภาวะ
สุขภาพจิตในลักษณะที่แตกต่างกันหรือไม่

5.3 ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบสภาวะสุขภาพจิตของประชาชน ในเขต
อุตสาหกรรมและประชาชนในเขตเกษตรกรรม เพื่อหาข้อแตกต่างและศึกษาว่าปัจจัยใดบ้าง ทั้ง
ทางกายภาพ จิตใจ และสังคม ที่ทำให้เกิดความแตกต่างนั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย